



**Arkiv:** FE-141  
**Journalpostnr.:** 24/3999-12  
**Saksbehandler:** Hans Kristian  
Øverby  
**Dato:** 23.09.2024

## Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
81/24	Hovedutvalget for miljø- og arealforvaltning	07.10.2024
41/24	Formannskapetets Strategi og plan	16.10.2024

### Kommunedelplan for naturmangfold 2025-2030 - 1.gangsbehandling

#### Vedtak som innstilling fra Hovedutvalget for miljø- og arealforvaltning - 07.10.2024 - 81/24

**Kommunedirektørens innstilling:**

Forslag til kommunedelplan for naturmangfold i Ringerike 2025-2030 sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn, jf. plan- og bygningsloven § 11-14.

**Kommunedirektørens innstilling:**

Forslag til kommunedelplan for naturmangfold i Ringerike 2025-2030 sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn, jf. plan- og bygningsloven § 11-14.

**Sammendrag:**

Kommunedelplan for naturmangfold er en strategisk plan som skal gi føringer for hvordan vi skal forvalte, ivareta og utvikle naturmangfoldet i Ringerike kommune. Planforslaget legges nå fram til politisk behandling i formannskapetets strategi og plan, som tar stilling til om planforslaget skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn. I høringsperioden har alle, både offentlige instanser og private, mulighet til å gi uttalelser til det konkrete planforslaget.

Planforslaget er et omfattende dokument som inneholder en faktadel (kap. 3-7) og et kapittel om anbefalte tiltak (kap. 2). Faktadelen redegjør for naturmangfoldet i Ringerike kommune, herunder kjente naturverdier, manglende kunnskapsgrunnlag, naturtyper, artsmangfold, arealkrevende dyrearter samt en beskrivelse av Ringerikes vernede områder. Kapittel 6 beskriver negative og positive påvirkningsfaktorer på naturmangfoldet i Ringerike, og i kapittel 7 beskrives retningslinjer, lover og forvaltningsverktøy som gir føringer for forvaltning av naturmangfold.

Kapittel 2 gir en oversikt over anbefalte tiltak som bør gjennomføres i løpet av planperioden 2025-2030. Anbefalingene gis på bakgrunn av funn og vurderinger i faktakapitlene.

Noen av tiltakene vil kunne gjennomføres raskt, mens andre avhenger f.eks. av at andre tiltak er gjennomført først eller av ressurser og finansiering. Kommunens handlingsplan og budsjett som revideres årlig, vil bli benyttet som planens handlingsdel, jf. pbl. 11-2. Hvilke tiltak som skal gjennomføres i hvilke(t) år i planperioden 2025-2030, samt spørsmål knyttet til finansieringen av tiltakene, avklares altså først gjennom de årlige vedtak av kommunens handlingsplan og budsjett. Flere av tiltakene avhenger av ekstern finansiering f.eks. gjennom statlige og andre tilskuddsordninger.

Kommunedelplan for naturmangfold er ikke et juridisk bindende dokument, men skal være et strategisk styringsdokument for prioriteringer av tiltak som så vedtas gjennom kommunens årlige handlingsplan og budsjett og arealplaner.

### **Hovedutvalget for miljø- og arealforvaltning 07.10.2024:**

#### **Behandling:**

Leder foreslo voteringsrekkefølge som ble enstemmig vedtatt.

#### **Avstemming:**

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt som Hovedutvalgets (HMA) innstilling til Formannskapet

### **HMA- 81/24 Vedtak:**

#### **Kommunedirektørens innstilling:**

Forslag til kommunedelplan for naturmangfold i Ringerike 2025-2030 sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn, jf. plan- og bygningsloven § 11-14.

#### **Bakgrunn:**

Det systematiske arbeidet med kommunedelplaner for naturmangfold kom i gang som en oppfølging av Meld. St. 14 (2015-16) Natur for livet – norsk handlingsplan for naturmangfold. Fra meldingen siteres følgende:

*"Utarbeidelse av en egen kommunedelplan for naturmangfold, der kommunen identifiserer og tar hensyn til naturverdier av både nasjonal, regional og lokal betydning, vil være et viktig bidrag til den mer grundige interesseavveiningen som skal foretas i den etterfølgende prosessen med kommuneplanens arealdel."*

Det ble i Ringerike kommunes planstrategi 2020-2023 vedtatt at det skulle utarbeides en temaplan for naturmangfold, grøntområder og friluftsliv. Intensjonen med denne planen ble senere besluttet ivaretatt dels gjennom pågående revidering av kommuneplanens arealdel, dels gjennom en handlingsplan for friluftsliv og dels ved å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold. I nylig vedtatte planstrategi for 2024-2027 ble det vedtatt at arbeidet med en kommunedelplan for naturmangfold skal videreføres og utarbeidelsen er tidfestet til 2024-2025.

#### **Tidligere behandlinger og vedtak**

Sak om oppstart av planarbeidet og forslag til planprogram ble behandlet i formannskapets strategi og plan 17.04.2024 sak 17/24, og det ble fattet følgende vedtak:

1. Ringerike kommune varsler oppstart av utarbeidelse av en kommunedelplan for naturmangfold jf. plan- og bygningsloven § 11-12.
2. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn jf. plan og bygningsloven § 11-13.

Sak om fastsetting av planprogram ble behandlet i kommunestyret 05.09.2024 sak 120/24, og det ble fattet følgende vedtak:

1. Planprogram for naturmangfold, fastsettes med hjemmel med plan- og bygningsloven § 11-13.

### **Beskrivelse av saken:**

#### ***Innholdet i planutkast til kommunedelplan for naturmangfold***

Kommunedelplanen for naturmangfold har som mål å bidra til tydeligere prioriteringer i kommunens arbeid for å ivareta naturmangfoldet i Ringerike kommune. Planen er utarbeidet i henhold til kravene i plan- og bygningsloven, og skal bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget for politiske og administrative beslutninger og kommunens arealforvaltning.

Den starter med å beskrive formålet med kommunedelplan for naturmangfold, og presenterer i kapittel 2 prioriterte tiltak som bør gjennomføres i løpet av planperioden 2025-2030. Se nærmere omtale av anbefalte tiltak lenger ned i dette saksfremlegget. Anbefalingene gis på bakgrunn av funn og vurderinger i faktakapitlene (kap. 3-7). Hvilke tiltak som skal gjennomføres i hvilke(t) år i planperioden 2025-2030, samt spørsmål knyttet til finansieringen av tiltakene, avklares først gjennom de årlige vedtak av kommunens handlingsplan og budsjett (planens handlingsdel. jf. pbl. 11-2.)

Kapittel 3 i kommunedelplan for naturmangfold redegjør for metoder for datainnsamling, som naturtype- og artskartlegging, og beskriver status for naturtypekartleggingen i Ringerike kommune. I Ringerike kommune er kun 8 % av arealet utenom verneområder og marka naturtypekartlagt etter gjeldende metodikk. Det er derfor et stort behov for å supplere naturtype- og artskartlegging i kommunen, som grunnlag for kommunens arealplanlegging, andre myndighetsoppgaver og prioritering og gjennomføring av tiltak.

Kapittel 4 gir en redegjørelse om naturens nytte for mennesker. Økosystemtjenester som pollinering av matplanter, vann- og luftrensning, flomreduksjon, trevirke, medisin og teknologi leveres gratis av naturen, men er ofte svært dyre å erstatte dersom de ødelegges.

Kapittel 5 gir en oversikt over det vi vet om det rike naturmangfoldet vi har i Ringerike. Dette inkluderer en gjennomgang av naturtyper innen skog, våtmark, ferskvannssystemer, naturlig åpne områder, semi-naturlig eng og leirraviner. Det gis også en oversikt over artsmangfold, arealkrevende dyrearter, viktigheten av kantsoner, korridorer og hoppesteiner, sandtak, bynatur og annet geologisk mangfold. Til slutt i kapittelet beskrives Ringerikes vernede områder og verdiene disse er opprettet for å ivareta.

Kapittel 6 analyserer hva de viktigste faktorene som påvirker naturmangfoldet vårt hhv. negativt og positivt. Denne gjennomgangen er et viktig grunnlag for vurderingen av tiltak som foreslås i kapittel 2. Arealbruksendringer er den klart viktigste årsaken til tap av naturmangfold, og disse skjer oftest pga. utbygging, skogbruk, opphørt landbruksdrift eller jordbruk. Andre utfordringer er knyttet til fremmede arter som truer lokale økosystemer, forurensning og klimaendringer. Samtidig diskuterer planen hvordan friluftsliv og høsting kan påvirke naturen, og hvordan det er nødvendig å balansere bruk av naturområder med hensynet til deres bevaring.

Avslutningsvis gir kommunedelplanen i kapittel 7 en oversikt over lover og reguleringer som påvirker forvaltningen av naturmangfoldet. Dette inkluderer både kommunale, regionale, nasjonale og globale føringer, samt lovverk som naturmangfoldloven og relevante verneplaner. Planen understreker viktigheten av at kommunen følger disse føringene for å sikre at tiltakene for naturmangfold blir gjennomført på en effektiv og langsiktig måte.

#### ***Tiltak som anbefales i planen***

Det er i kommunedelplan for naturmangfold i kapittel 2 beskrevet en rekke tiltak som

anbefales utført i kommunedelplanens handlingsperiode 2025-2030. Det er foreslått en prioritering mellom tiltakene (prioritet 1-3). Kriteriene brukt for prioritering er bl.a. hvor stor effekt tiltakene kan ha for å ivareta naturmangfold, hvor kritisk det er at tiltaket gjennomføres raskt og tiltakets nytteverdi vurdert i forhold til kostnadene forbundet med gjennomføringen (kost-nytte-vurdering).

Noen av tiltakene vil kunne gjennomføres raskt, mens andre avhenger f.eks. av at andre tiltak er gjennomført først eller av ressurser og finansiering. Kommunens handlingsplan og budsjett som revideres årlig, vil bli benyttet som planens handlingsdel, jf. pbl. 11-2. Hvilke tiltak som skal gjennomføres i hvilke(t) år i planperioden 2025-2030, samt spørsmål knyttet til finansieringen av tiltakene, avklares altså først gjennom de årlige vedtak av kommunens handlingsplan og budsjett. Flere av tiltakene avhenger av finansiering gjennom tilskuddsordningene til Miljødirektoratet og andre.

Tiltakene i kommunedelplan for naturmangfold er sortert etter temaer:

- *Styrking av kunnskapsgrunnlaget*

For å sikre en forsvarlig vurdering av hensyn til naturmangfold i kommunens arealplanlegging og andre myndighetsoppgaver, samt for å legge til rette for god prioritering og gjennomføring av tiltak er et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag avgjørende. Styrking av kunnskapsgrunnlaget er derfor nødvendig for å skape en kunnskapsbasert arealforvaltning i Ringerike kommune.

- *Styrket vurdering av hensynet til naturmangfold i kommunal arealplanlegging og andre myndighetsoppgaver*

For at hensynet til naturmangfold skal kunne vurderes og ivaretas på en god måte i kommunens arealplanlegging og andre myndighetsoppgaver, er det avgjørende både at tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag foreligger, og at dette benyttes og synliggjøres på en god måte i både administrasjonens vurderinger og i framlegg til politisk behandling. Da forutsettes det god informasjonsflyt, at kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold brukes til sitt tiltenkte formål og at det kommuniseres på en god måte. Bruken av kunnskapsgrunnlaget kan optimaliseres ved hjelp av gode kart, rutiner, sjekklister og styringsverktøy. Effekten av dette er både en styrking av vurderingen av naturmangfold, og en reduksjon av arbeidsmengden til hver enkelt saksbehandler.

- *Andre tiltak for ivareta naturmangfold*

I områder med spesielt verdifull natur kan det være behov for tiltak for at naturverdiene bevares eller gjenoprettes til sin naturlige tilstand, mens i bynatur kan det tilrettelegges for et økt naturmangfold. Natur som er både utenfor og innenfor kommunal eiendom er aktuelle for tiltak, men kommunen har et særskilt ansvar for å forvalte natur på egen eiendom. Tiltak som naturrestaurering, skjøtsel og opprettelse av økologiske funksjonsområder er også viktige verktøy i økologisk kompensasjon for tapt natur andre steder.

- *Informasjon, holdningsarbeid og veiledning*

Informasjon, holdningsarbeid og veiledning er avgjørende verktøy for å bevare naturmangfoldet. Informasjon og utdanning øker bevisstheten om viktigheten av naturmangfold og de truslene det står overfor. Holdningsarbeid kan bidra til å endre folks oppfatninger og adferd, og veiledning gir konkrete råd og opplæring i hvordan man kan ta vare på naturen. Dette kan motivere flere til å bidra til å ivareta naturmangfoldet. Informasjon og holdningsarbeid kan også påvirke politiske beslutninger.

**Juridiske forhold:**

Denne saken innebærer en avgjørelse av om planforslaget skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i minimum seks uker, jf. pbl. § 11-14. Dersom det gjøres vesentlige endringer etter at planforslaget har vært på høring, kan dette medføre krav om nytt offentlig ettersyn.

Saken legges først fram for hovedutvalget for miljø- og arealforvaltning som innstiller til formannskapetets strategi og plan jf. gjeldende delegeringsreglement. Formannskapet er planutvalg og skal vedta å sende kommunedelplanen på høring og offentlig ettersyn. Ved sluttbehandling av planen gir formannskapet innstilling til endelig vedtak i kommunestyret. Det er til slutt kommunestyret som øverste planmyndighet som skal vedta endelig kommunedelplan for naturmangfold jf. pbl, § 11-15.

Kommunedelplanen for naturmangfoldet i Ringerike kommune bygger på sentrale lovverk som Grunnloven §112, plan og bygningsloven og naturmangfoldloven, og føringer i bl.a. St.meld. 14 (2015-16) Natur for livet, Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019 – 2023), nasjonale miljømål, temastrategi for biologisk mangfold (2022), FNs naturavtale (2022) og kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030.

**Økonomiske forhold:**

I hovedsak er selve planarbeidet gjennomført innen eksisterende økonomiske rammer. Men et positivt ekstra bidrag til formålet med planen er at Ringerike kommune fikk innvilget søknad om tilskudd på 175 000 kr for utarbeidelse av kommunedelplan for naturmangfold fra Miljødirektoratet våren 2023. Videre har kommunen i 2024 søkt om og fått innvilget tilskudd på 375 000 kr til naturtypekartlegging. Tilskuddene benyttes til supplerende kartlegging av naturmangfold i prioriterte områder i feltsesongene 2023 og 2024. Dette styrker kunnskapsgrunnlaget om hvilke arealer det er viktigst å bevare og brukes som kunnskapsgrunnlag både inn i kommunedelplan for naturmangfold og i pågående revidering av kommuneplanens arealdel.

Selve kommunedelplan for naturmangfold medfører ikke bevilgning av midler til gjennomføring av tiltak. Dette må tas opp i ordinære budsjettprosesser eller det må søkes om eksterne midler fra statlige eller andre aktører.

Kommunens handlingsplan og budsjett som revideres årlig, vil bli benyttet som planens handlingsdel. jf. pbl. 11-2. Slik vil økonomiske rammer for gjennomføring av tiltak bli tatt opp i kommunens ordinære budsjettprosesser.

**Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:**

Effektmålene for kommunedelplanen for naturmangfold er økt måloppnåelse innen følgende mål og delmål i kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030:

- Hovedmål 4.1: Ringerike kommune tar vare på naturmangfold, økosystemer, friluftslivsområder og landskap gjennom bærekraftig bruk og vern.
- Delmål 4.1.1: Ringerike har en bærekraftig forvaltning av naturmangfold, økosystemer, leveområder for truede arter, friluftsområder og landskap.
- Delmål 4.1.4: Ringerike har et rikt og mangfoldig kulturlandskap.
- Delmål 4.7.3: Våtmarker, myrer, elvebredder og skog som kan dempe effektene av klimaendringer tas vare på.

**Kommunedirektørens vurdering:**

En kommunedelplan for naturmangfold vil gi en verdifull utdypning og tydeligere prioriteringer for hvordan vi skal nå våre mål fastsatt i kommuneplanens samfunnsdel om å ivareta naturmangfold. Kommunedelplanen for naturmangfold skal styrke kunnskapsgrunnlaget for politiske og administrative beslutninger og kommunens

arealforvaltning. Den skal bidra til å skape forutsigbarhet for forvaltningen, grunneiere og utbyggere, og samtidig være et godt redskap for å synliggjøre naturmangfoldet som ressurs.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at kommunedelplan for naturmangfold legges ut på høring og offentlig ettersyn slik planforslag til kommunedelplanen nå foreligger.

Tore Isaksen  
kommunedirektør

**Vedlegg:**

Kommunedelplan for naturmangfold i Ringerike - høringsutkast